

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Večja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istosčasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Ruska revolucija in Slovenci. — Mi vstajamo. — Vsesokolski zlet v Zagrebu. — Za naše abiturijente. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Slava dežel-nemu odboru! Razno. — Raznoterosti.

Ruska revolucija in Slovenci.

„Mazurin spokojno (mirno) priblizilsja k ešafotu; k nemu podšel svjaščeničnik (svečenik). Mazurin obratilsja k svjaščeničniku s edinstvenoj (edino) prosboj: „Peredajte (sporočite) materi, čto (da) ja umer soveršeno (popolnoma) spokojno“. Rječ št. 154. v Peterburgu dne 2. (15.) sept.

Eno uro po polnoči se pripelje tesar na dvorišče jetnišnice, ob treh so vislice gotove, ob štirih visi na njih mladi atentator, vseučiliščnik Vladimir Mazurin, čez 15 minut ga snamejo... To je tragedija življenja in revolucije —.

In zgodilo se je, da je napisal istega dne slovenski list sledeče besede: „Kdor čita samo nemške liste, bi moral misliti, ... da so vsi, ki imajo na Ruskem opraviti z državno upravo... sami tatje in roparji, katere bi bilo treba kar po vrsti pobesiti in postreljati, edino poštene ljudje so pač metalci bomb, morilci častnikov, policijskih uradnikov itd. ... Kdor pa trezno pregleda dogodke na Ruskem, vidi, da o splošnem puntu niti govora ni, da je $\frac{11}{12}$ vsega prebivalstva popolnoma mirnih, da se gospodarsko življenje razvija čisto povoljno... tudi vojska je še s prav majhnimi izjemami zvesta svoji prisegi. In puntarji, kdo so ti puntarji? Po večini Židje, ali nedorasli in nezreli gimnazijci in gimnazijke, Leti, Finci, Armenci, Tatarji, Gruzinci; kakor vidite, skoro izključljivo sinovi tujih ras, Rusov je med njimi najmanj“.

Človek bi se vprašal, ali je sploh mogoče dobiti kulturnega človeka v obče, ki bi mogel napisati z mirno vestjo in prepričanjem gorenje besede. Kdor še ni nikdar zahrepenel v svojem sreču po boju za svobodo, tega gotovo nihče ne sili, naj ima sočutje s tisoči in tisoči žrtev, ki jih tirja tak kulturni boj, ali eno je, kar smemo zahtevati: spoštovanje pred heroizmom boja za osvoboditev domovine. V našo žalost in sramoto pa moramo priznati, da ni pisatelj gorenjih besed osamljen med Slovenci, in prav to dejstvo nas je napotilo do tega članka.

Vera v Rusijo je dolge časa strašila avstrijske Slovence, in naravno: najbolj nas Slovence. Z belim carjem smo tolažili sebe, z belim carjem smo tolažili svoje nasprotnike. Tega nimbusa še danes nismo prosti. In pri tem smo storili eno veliko napako: ruski narod smo zamenjali s carskim absolutizmom.

Absolutizem, naj bo kjerkoli, je največji greh, pomenja rop človeških pravic. Mesto da smo pobijali avtokratijo, smo jo hvalili pred seboj in celim svetom, ker je bila — slovanska! Na eni strani smo govorili, da se borimo za svoje ljudske pravice, na drugi strani smo poveličevali carizem. Mesto da se upremo vsakemu nasilju in uklepanju ljudske svobode, se dobe med nami ljudje, ki vse to hvalijo, ker je —

carsko. Na ljudi, ki prelivajo svojo srčno kri za prostost očetnjave, kažejo kot na puntarje in manj vredna bitja. Mesto da bi vriskali veselja, da se podira prestol absolutizmu, ki je stal rusku narodu na vratu, da ni mogel niti dihati, pa plakamo, ker je baje carski prestol v nevarnosti.

Toda če bi imelo tako obnašanje vsaj eno stvarnost, ki bi govorila za njo! Kako hočemo pričakovati pomoči od naroda, ki je sam mnogo tesneje prikovan kot smo mi. Kako naj nam pomaga narod do svobode, ki hira in mré sam v sponah?

Ali ni naravnost greh, da se govori našemu ljudstvu o sedanjih bojih na Ruskem v skoro zaničljivem tonu? Poleg tega pačiti resnico na tak način — to je naravnost neodpustljivo. Pisatelj gorenjih citiranih vrst ni s svojim besedilom nič drugega bolj dokazal, kot da o vsem razvoju ruske revolucije od svojih početkov do danes nima nikakega pregleda in da živi še vedno v tistem bolehnem panslavizmu, ali bolje rečeno slovanofilstvu, ki ga je tako neusmiljeno zbičal eden najslavnejših ruskih mož, Grigorjevič Bjelinskij.

Sijajen dokaz, da je revolucioniral najprej Rus, in da so prišli mnogo kasneje Armenci, Gruzini, Židje itd., nam je kratek pregled dobe, ki jo lahko imenujemo preporod ruskega naroda.

Pred Petrom Velikim so vladale na Ruskem prave patriarhalne razmere. On pa je zanesel duh zapadne Evrope s svoje dežele in s tem je odprl to neizmerno državo vsemu gospodarskemu, kulturnemu in političnemu razvoju, kakor se je izvršil ta na zapadu, recimo najizrazoviteje v Franciji in Nemčiji. Do vsega tega, kar smo doživeli v našem delu Evrope, mora priti v Rusiji.

Prvo politično gibanje na Ruskem, v smislu moderne opozicije ali v obliki revolucionarne zarote proti avtokratski vladi je bila zarota dekabristov. Zvezali so se oficirji, kot tedanji edini poznavalci moderne Evrope — prišli so ravno iz francoske vojske! — in hoteli vreči absolutizem. V boju med carju zvestimi in svojimi vojaki so zarotniki podlegli in sledile so smrtné kazni.

30letno vladanje Nikolaja I. je bila nato doba najhujšega absolutizma. Časopisje je bilo ubito in tako je umljivo, da se je zbirala opozicija iz pisateljskih krogov. Puškina bi imenovali lahko prvega bojovníka za svobodne ideje. Šlo se je za osvoboditev kmeta izpod tlačanskega jarma. S Puškinovo smrtjo (1837) bi imenovali oni čas, ko je bil vsak pisatelj pred vsem vodja opozicije in res so bili od tedaj naprej, odločno pa z letom 1850. na čelu revolucionarnega gibanja ne politične skupine ne politične stranke, ampak zastopniki literature. Pisatelji, pesniki, učenjaki, publicisti; imenujem samo velikane med njimi: Aleksander Gercen („ruski Prešeren“), Turgenjev (od njega je beseda nihilist), Petraševski, Bjelinski, največji ruski romanopisec Dostajevski je moral celo v ječo. Od leta 1825—1854. so se uprli kmetje nič manj nego nad 500krat.

Ker so pričeli sredi 70tih let ruski inteligenti s poukom ljudstva, so morali v ječo, dasi je bilo stokrat dokazano, da drugega niso učili, nego — brati! Ljudje najvišjih krogov so stopili v boj za sveto stvar. Po dnevu so delali bliščeče spremstvo carja, po noči so zamenjali zlato suknjo z delavsko in širili po predmestjih nove ideje... Najslovitejše in najstarejše plemenitaške rodbine cele Rusije so se „kompromitirale“ na ta način. Ko je izdal Mihajlov svoja pisma „k mladosti“, je moral vsled tega v ječo.

Ženij razdiranja, duhove fascinirajoči, in elektrizirajoči Mihael Bakunin, dalje Tkačov, Lavrov, ki so se odaljili prav tako kakor Gercen, Bjelinski, Turgenjev... abstraktni teoriji (ki je bila zastopana največ v slovanofilih) so združevali med 1874—79 stranko zemljevoljcev, ki so imeli v programu „zemljo in svobodo“ (odtod njih ime) in iz teh izvirajoča stranka narodovoljcev, imenovani kot somišljeniki Narodnaje Volje, lista, ki ga je ustanovil nekdanji visoki vojaški dostojanstvenik Lavrov.

Voditelji te dobe so popolnoma pustili iz vidika politiko v pravem pomenu besede in vodili ves boj samo proti posestvujočim slojem. Menili so, da ohrani v tem boju vlada vsaj neutrarno stališče, ali kako bridko so se motili, kažejo procesi in hude obsodbe. Vlada se je postavila naravnost v službo bogatašev proti revežem. Zato ni čuda, če je predlagal leta 1879. Žaljabov, ki je imel poleg Lavrova največ vpliva pri Narodnaji Volji, teroristično načelo.

Vlada sama je izzvala atentate. Vera Sasulič je napravila atentat na Trepova (porotniki so jo pa oprostili!), Stepnjak na šefa žandarmerije, padel je knez Krapotin itd. S tem je bila odprta cela vrsta atentatov, ki še danes ni zaključena. Leta 1881. je padel sam car Aleksander II.

Jasno je, da je vsak atentat sam po sebi grozodejstvo: ali pa je carski absolutizem kaj drugega?

Res je, in če je bilo treba kdaj dokaza, ga imamo v Rusiji, da se z atentati, in najsi so pokončane najhujše glave despotizma, ne ubije državnega sistema, kaj šele, da bi se izpremenil narodno-gospodarski. Mnogo hujših posledic je ono gibanje, ki nima za seboj samo najširših krogov inteligentov, ampak tudi delavski in kmetski stan.

Vsak atentator je za-se osamljena oseba, za njim stoji kvečem še 5—7 drugih v „bajevaji organizaciji“. Obstoječi sistem odpravi samo pritisk mase, ne pa tak krog, ali ti atentati imajo tudi nekaj za seboj: opozarjajo svet zunaj in doma na razmere v deželi, katerih najboljše hčere in sinovi se z veseljem in prepričanjem žrtvujejo za občni blagor.

Ruski narod spoštuje v atentatorjih svoje mučenike. In kaj vse kmetsko gibanje, vseruska kmetska zveza, ukrajinska?

Iz vsega tega pa sledi eno: da je ruska revolucija izraz široke mase, da ugonablja carski absolutizem ves ruski narod. Ako ne izbruhne revolucija s tako elementarno silo in posledicami, kakor svoj čas v Franciji, bolje: v Pa-

rizu (in s tem je povedano vse!), ima svoje polne naravne vzroke.

Odgovor na vprašanje gorej citiranih besed „kdo pa so ti puntarji?“ sledi iz povedanega samoobsebi, pripomnimo naj še, da so se pričeli gibati Židje komaj med leti 1881—84.

Ves ta boj pa bi morali gledati Slovenci z navdušenjem, s spoštovanjem in s sočutjem. Nam manjka vzgoje za pogum: to dobimo le na lepih vzgledih v Rusiji, ako nam jih ne pačijo ... slovenski časopisi.

Mi vstajamo.

Z Notranjskega prejemamo sledeči članek:

Slov. Narod se nikakor ne more sprijazniti z mislijo, da je sedaj tudi Naš List neko politično glasilo, za koje se zanimajo širši slovenski krogi. Ker uvidevajo gospodje krog Slov. Naroda, da je vedno večje zanimanje med Slovenci za „kamniško glasilo“, so začeli tudi svojim lahkovernim bralcem širiti misel, da je N. List brezpomemben listič in je edini politični faktor za vse Slovence Slov. Narod.

V prvi septembrovi številki piše, da s takim listom, kakor je N. List, s tistimi desetimi možmi, ki so zbrani krog lista, noče polemizirati, ker on polemizira samo s političnimi faktorji.

Gospodom pri Slov. Narodu pač še vedno zveni po ušesih razkrinkanje Bleiweisovega viteza in njegovih dobrodelnih činov v dež. blaznici in bolnišnici; potem pa menda tudi še o junaškem nastopu šefa Slov. Naroda, dr. Tavčarja, proti tistemu uradniku deželnega odbora, ki ga je spravi dr. Tavčar v disciplinarno preiskavo, ker je demonstriral za splošno volilno pravico, kar ni všeč liberalnim lenuhom, ki sedijo na gorkih mestih, z mastnimi dohodki za to, ker pasejo lenobo, kakor n. pr. Grasselli, kojega so spravi liberalci s pomočjo zveze z Nemci do časti dež. odbornika z letno plačo borih 4000 K. Liberalni prvaki dobro vedo, da jim odklenka, kadar pride splošna in enaka volilna pravica. Toda, če Naš List natoleuje in koga po krivici napada, naj ga tožijo, saj ga ne ščiti imuniteta, kakor do zadnjega časa Slov. Narod, kjer se je največji poštenjak pripravil ob čast, če se ni vklonil Narodovemu terorizmu. Če jim zveni po ušesih razkrinkanje dr. Bleiweisa in njegovega nad vse sramotnega postopanja, zlasti v dež. blaznici, naj tožijo, saj jih je Naš List pozval!! Naj tožijo, če ni res: pa si ne upajo!!

Slov. Narod se noče sprijazniti z mislijo, da so odklenkali tisti časi, ko so na komando nekaterih višjih iz Ljubljane trepetali vsi drugi in si niso upali povzdigniti svojega glasu proti njihovi volji. Narod se bolestno norčuje iz desetih gospodov, ki so ustanovili Naš List. Svoj čas jih je imenoval „politične mesarje“. Že takrat je uvidel strahove; zlasti pa jih vidi sedaj, ko je spoznal, da se zbira vedno večja četa, ki ni zadovoljna s sedanjimi političnimi vladami. Včasih jih je tudi že k sebi vabil.

Narodovim gospodom seveda ni všeč, da bi dali krmilo iz rok in zapustili definitivno mesta v slov. politiki, pa se umaknili mlajšim čilim možem. Nikakor jim ni všeč pustiti dohodke za svojo brezdelnost. Seveda, lepo je samo komandovati, a ne delati, lepo je, sedeti na gorkem. Pa časi so minuli, narod je začel vstajati in klicati po delavnejših močeh, kakor so slov. liberalne. In Slov. Narodu povemo, da nas je vedno več, ki se hočemo zbrati v novem taboru in bodisi, da ga osnuje tistih deset gospodov z glasilom Našim Listom: toda glavno načelo našega tabora bode delo, delo za kulturno in socialno povzdigo naroda, brez ozira zasebnih koristi, kar pa liberalni gospodje vpoštevajo kot prvo.

Sedanji politični stranki sta zavozili našo politiko s pravega tira. Edino, kar sta nam skovali, je „strankarski boj“, brez ozira in razna preganjanja tistemu, ki ne vkloni vratu brezobzirnemu strankarstvu. Zato pa se je tudi večina naših treznomislečih mož umaknila s političnega polja, kjer vlada korupcija in barantanje z narodovimi svetinjami, da se le izpolnijo želje nekaterikov.

Zlasti pri slov. liberalnih se je jasno zapazilo nesramno početje, ko so se zvezali z nemškimi graščaki, da so le dobili večino dež. odbora, kamor so spravili nekdanjega ljubljanskega župana Petra Grassellija, da je dobil mastno plačo za svoje brezdelje, da ga večino uradnih ur ni bilo niti v uradu. Ali je bila morda ta odškodnina za županski stolec?! Toda stroške nosi narod, ki bi imel lahko za 4000 kron na leto delavnega dež. odbornika!

Nekaj časa se je pač trpelo strahovito nadvlado naše politike. Toda širje mase so prišle do spoznanja, da je treba zasukati naše politično kolo, da je potreba Slovincem nove, toda delavne politične stranke. Prišla je tudi zahteva po splošni in enaki volilni pravici. To je pretreslo zlasti možgane liberalnih veljakov, ki so vajeni sedeti na gorkem, brez dela, ker uvidijo, da bo treba izročiti krmilo drugim sposobnejšim in delavnim možem, ki bodo odločno postopali za narodove težnje. Da je malo težko prepustiti komando drugim, je pač umevno, zato tudi Slov. Narod nikakor ne more slišati o kaki enakopravnosti, zlasti pa ne, da bi se njegovi gospodje vmaknili z gorkih mest, z mastnimi procenti, pridobljenih s pomočjo politike.

Toda naj se Narod nikar ne tolaži, da bo s terorizmom, kakor po stari navadi, zamoril vsako svobodno gibanje: ker vedno več nas je, ki kličemo novo stranko, ki hočemo vzdigniti nov prapor, a s prvim paragrafom, ki liberalcem najbolj smrdi: delajmo! delajmo, a za prospeh naroda, ne za svoje žepe. In blizu je čas, ko vstanejo in nastopijo čile trume proti tlačiteljem in postavijo na važne stole može, kojim bo pred očmi najprej korist ljudstva; pa tudi če ne bo nobenega več izmed tistih desetih gospodov, ki Narodu tako smrde: a biti morajo možje, možje krepke volje in značaja, možje poštenja.

O tem, da nas je vedno več nego deset, naj pa bo Slov. Narod trdno prepričan, kajti tistih deset gospodov je pridobilo temelj v sreih vsakega razsodnega Slovence in tudi ne bomo čakali dolgo, ker skrajni čas je, da odločno, javno nastopimo! A prva, proti kateri moramo najprej naperiti kopje, in je tudi najbolj potrebno, je liberalna komodna gospoda v Ljubljani, ki hoče poleg svojega brezdelja v celem življenju samo komandirati in zraven dobro živeti! Prva naša naloga bo pač, da se razkuži ta gnjiloba. Zato pa Naroda boli, ker ni nikakor zato, da se, kar je gnjilega, odstrani; in ker ve, da je ta gnjiloba, kuga za vseslovensko javnost, njegova lastna liberalna gospoda.

Toda Narodu je svetovati, da ta čas, ki mu je še določen živeti, pod vodstvom dr. Tavčarjeve kompanije, rajši porabi za kaj drugega, kakor da se zaganja v Naš List, ker s tem le potrjuje, da se nas njegovi gospodje — boje!

Toda, mi se zberemo in vstanemo, in z Aškercem vam lahko kličemo:

„Mi vstajamo! Ni ljubo vam!
Mi vstajamo gotovo
v življenje svetlo, novo.
Nič več ni drag nam spanja mrak,
na delo vodi nas korak;
noč temna je za nami,
svobode svit nas drami!

—n.

Vsesokolski zlet v Zagrebu.

IV.

(Konec.)

V dosedanjih člankih smo dokazali, da vsesokolski zleti niso nikaka igrača, nikaka pusta demonstracija z rdečimi srajcami, nikaka parada, marveč da so velikega pomena. Priprave na tak zlet trajajo najmanj eno leto. Koliko truda in resnega dela je treba, o tem se overi lahko vsakdo, ki zahaja v naše telovadnice. Tu ti je živahno, radostno—razburjeno gibanje, poučevanje posameznih vaj za tekmovalno ter za javno telovadbo, v odborih in vaditeljskih zborih zopet ena seja za drugo, rešitev mnogobrojne korespondence sedaj na zvezino predsedstvo, sedaj na kako bratsko društvo, sedaj v Prago sedaj v Zagreb itd. To je šola za vse skupaj kakor za poedince. Na zletu potem polagamo vspeh svojega medletnega intenzivnega dela, primer-

jamo ga z delom svojih bratov na severu in na jugu, ter se učimo ...

V nedeljo 2. kimovca je bila slavna s tna predstava v gledališču. Dra. Tugomira Alaupoviča prolog „Dobro došli!“ s toplim poudarkom govoril nam Slovincem dobro znani ravnatelj Fijan, ki se je sploh ves večer odlikoval bodisi kot igralec bodisi kot režiser. Krasna je bila živa slika: sokolstvo se klanja „Croatiji“. Drama hrvatskega gledališča v Zagrebu nam je z vsem svojim esemblom podala prvi del dubrovaške trilogije „Suton“ Ive contra Vojnovića: „Allons enfants.“ Pozdravljali smo na odru naše ljube stare znance poleg Fijana gospod Borštnika, g. Freudenreicha, gēno. Ružička—Strozzi. V historijski sceni Brani-slava Nušića „Knez od Semberije“, ki jo poznamo s slov. odra v Ljubljani, je nastopila tudi gēna. Rückova. Vojaški orkester pod vodstvom kapelnika g. Mitrovića je jako fino in mnogo odobravano igral tri koncertne komade: Lisinskega ouverturo k operi „Porin“, Smetanovo simfonijo „Vyšehrad“ in Rimskega—Korvakova „Svijetli praznik“ (Ruska velika noč.)

Prostorno in lepo zagrebško gledališče je kazalo ta večer jako pestro sliko. Zasedli so je slovanski gosti, ki so jim delale hōneurje lepe in ljubeznjive Zagrebčanke.

Po gledališču je bil na vrtu „Sokola“ koncert hkratu pa v „streljani“ elitni ples.

Vse te priredbe sta obiskala ban in banica, kakor se je sploh vse slavnosti oficijelno vdeleževala hrv. vlada. Pred letom dni bi bilo kaj takega misliti naravnost absurdno! Banica je na oba dni povabila na obed zastopnike Sokolstva, po 50 vsaki dan. Od Slovencev jih je bilo vabljenih po 10 vsaki dan: člani predsedstva Zveze ter staroste odnosno podstaroste društev. Prvi dan je govoril imenom Slovencev starosta dr. Ravnihar, ki je napival banici, ki je s tem, da se je postavila na čelo sokolskemu zletu dokazala, da hoče biti med hčerkami hrvatskega naroda prva. Drugi dan je govoril podstarosta dr. Sernec, ki je v svojem govoru naglašal veliki pomen, da vlada oficijelno priznava važnost Sokolstva.

Ali treba je tudi nekoliko razvedrila nekoliko zabave v odmorih. In tudi za to so skrbeli v Zagrebu v zadostni meri, kakor tudi za ob takih prilikah običajne bankete.

V ponedeljek se je vršil slavnostni banket v dvorani „Sokola“, ki ga je vodil prvi podstarosta „Saveza“ Cezar Akačić. Vdeležili so se banketa župan zagrebški dr. M. Amruš, župan praški Groš in župan ljubljanski Ivan Hribar, obč. svetniki teh mest ter zastopniki Sokolstva, v vsem kakih 300 oseb. Predaleč bi nas vedlo, ako bi hoteli navajati govore in misli posameznih govornikov. Nedostalo je celo časa, da bi prišli na vrsto vsi priglašeni govorniki. Ob tej priliki smo izročali častna darila hrv. Sokolstvu: Poljaki (govornik Vl. Turski) s srebrom okovano kopje, Čehi (govornik dr. Pipich) krasno plaketo, Slovenci (govornik dr. Ravnihar) lipovo mladiko z napisu vseh slovenskih sokolskih društev. Župan ljubljanski pa je prinesel dar ljublj. mesta: lipov venec. Govorili so še za Srbe Milutin Gr. Mišković, za Bolgare Kefsizov, potem dr. Groš, dr. Podlipny, dr. Vrbanić.

Po javni telovadbi se je lepa slavnost blizala koncu. Preden smo se udali neskrbni in veseli zabavi na večerni sijajno vspeli ter od najmanje 20.000 ljudi obiskani ljudski veselici, smo resnemu delu pridali zaključni kamen. Zastopniki na zletu zbranih sokolskih Zvez so sedli k posvetovanju glede snujoče se „Slovenske sokolske zveze.“ Taka Zveza za avstrijske sokolske zveze že obstoji ter je nje član tudi „Slovenska sokolska zveza.“ Ali naša organizacija noče obstati pri tem, hočemo združiti slovansko sokolstvo vsega sveta.

Minuli so krasni dnevi. Spoznavali smo se Slovani s severa in juga, spoznali pa smo tudi svojo velikansko silo. In že to spoznanje je bilo vredno, da si bil v Zagrebu. Tvoja zavest, da si Slovan, ni nikdar tako silna, da bi ji ne trebalo novega netiva in kuriva. Do Slovanstva pa se pribijmo s Sokolstvom našim! Tu ni nesloge, ni nasprotstva med narodi slo-

vanskimi, tu sta združena Rus in Poljak, Srb in Hrvat. V tem kolu smo mi Slovenci tako majhni po številu, tako veliki kot Slovani. Katalinić-Jeretov je zapel o nas:

Oj Slovenče, mladi brate,
Poletarče smjelih krila,
Zdravo mladče i čuvaru
Svetih naših Termopila!

Sokol I. in II.

Za naše abiturijente.

Pomanjkanje uradniškega osebja na progah državne železnice in sicer v področjih beljaškega in tržaškega ravnateljstva je tako občutno, da se tudi temu dejstvu vsaj deloma pripisujejo za potujoče občinstvo jako občutne neljube zamude, in da je, kakor čujemo, bival nedavno tega dvorni svetnik in načelnik tržaškega ravnateljstva gospod Ruff na Dunaju in v ministrstvu zahteval, da se pomnoži število uradnikov in sprejme v službo večje število volonterjev in sicer takih, ki so napravili zrelostne izpite na srednjih šolah.

Sedaj se nudi najlepša prilika onim slovenskim abiturijentom, ki ne morejo iz gmotnih ozirov na vseučilišča, in v sebi ne čutijo poklica za duhovski stan, da lahko vstopijo v službo pri državni železnici.

Vložiti je prošnje direktno na ravnateljstvo v Beljaku in Trstu in priložiti sledeče priloge: 1. krstni in rojstni list, 2. domovinski list, 3. spričevalo zrelosti, 4. spričevalo o dobrem vedenju. Nekateri prosilci vložili so prošnje pri ministrstvu, kar ima pa skoraj vedno neprijetne posledice, da rešitev prošnje zakasni mesece, včasih celo leta. Ta pot vlaganja prošenj je umestna le v slučaju, če ima prosilec kakega protektorja.

Volonterji morajo do prestanega prvega izpita iz brzojavne službe, kateri izpit pa vsak, ki je marljiv in priden, lahko napravi v dveh do štirih tednih, služiti brezplačno. Po prvem izpitu dobi na mesec 60 kron, po prestanem izpitu iz prometne službe 100 kron, pavšal za napravo uniforme, pristojbino za ponočno prometno službo, ter naslov aspiranta. Te izpite lahko vsakdo, ki je količkaj marljiv, napravi v 3 do 6 mesecih. Po nadaljnjih 6 mesecih se lahko položi takozvani komercialni izpit in čez leto dni potem postane dotičnik asistent s prvo plačo letnih 1600 kron, pavšalom za stanovanje in pristojbinami za ponočno službovanje.

Sedaj je najugodnejši čas za vlaganje prošenj, to pa že radi tega, da ne bomo dobili zopet celo krdelo laških in nemških uradnikov na naše proge, kakor se je to zgodilo pred dvema letoma, ko je bilo tržaško ravnateljstvo vsled pomanjkanja slovenskih prosilcev primorano sprejeti kar celo krdelo laških in nemških aspirantov in celo takih, ki niso imeli zrelostnega izpita! To objavljamo radi tega, ker slovenski abiturijenti večinoma ne dobe v roke železniškega lista „Eisenbahnverordnungsblatt“, v slovenskih časnikih se pa žalibog taka mesta ne razpisujejo.

Politični pregled.

Jz odseka za volilno reformo.

Dr. Tavčar, ki je bil izvoljen pred nekaj dnevi pri nadomestnih volitvah v odsek za volilno reformo, je imel minuli četrtek dopoldne v prvi priliko, izraziti se na tem mestu o volilni reformi. Priliko poseganja v debato je dobil pri razpravi o volilnih imenikih.

Dr. Tavčar je opomnil takoj v pričetku, da ni volilna reforma, kakor leži sedaj v odseku, niti v najmanjšem kak načrt splošne in enake volilne pravice, temveč se mu zdi vse to posvetovanje gola komedija in izjavlja, da je vsled tega odkrit nasprotnik projekta vlade, predloženega odseku. Ta reforma vse koroške Slovence naravnost politično ubije in oropa svobodomiselne Slovence njih mandatov. S paktom, ki je bil sklenjen med vlado in dr. Šusteršičem, so bili svobodomiselni Slovenci na Kranjskem navadno prodani in klerikalcem so pomagali pri tem njih načrtu Mladočehi. Vsled tega je on — tako nadaljuje dr. Tavčar — pri-

siljen poskusiti vse, kar je v njegovi moči, da ovira reformo. Nato ponovno prosi vse navzoče, naj ga smatrajo poštenim in odkritosrčnim nasprotnikom volilne reforme. Potem prične razpravljati tudi on o volilnih imenikih, kjer predlaga več izprememb.

Dr. Tavčar in volilna reforma.

Nad tucat izprememb je že predlagal dr. Tavčar v kratkih dneh svojega bivanja v volilnem odseku — izvoljen je bil na mesto nekega dalmatinskega poslanca — a umljivo, da ni z nobeno prodril. Včasih niti enega glasu ni dobil: niti sam ni dvignil roke. Jasno je, da ne zasleduje drugega namena, nego zavlačevati reformo, kolikor bi se dalo. Kar je zakrivil prej on in njegova cela stranka, to bi rad popravil zdaj z — obstrukcijo. In računi še na popularnost?

Nemški narodni svet na Češkem.

Nemški narodni svet na Češkem, v katerem imajo zastopnike vsenemške stranke, je izdal poseben letak, v katerem pozivlje Nemce, naj se uče češčine, ker le na ta način se morejo bojevati proti Čehom. S tem letakom se pečajo na uvodnih mestih skoro vsi nemški listi, tako dunajska Preša itd. Letak ima naslov „Nemci, učite se češki!“ Glavnejše njegove točke so: Četrstoletna izkušnja nas je naučila, da je tudi nemška mladina dovolj narodno zavedna in ji ne škoduje v narodnem oziru, ako je zmožna češčine. Da priborimo nazaj izgubljeno polje in da imajo nemški uradniki zopet prosto progo na vseh poljih državne službe, je potrebno, da zna nemški uradnik češko. Če imamo dovolj češčine zmožnih nemških sodnikov, nam tudi ni potreba, da trpimo češke uradnike v naši češki domovini in odprta so pota nemškim uradnikom do najvišje stopinje uradniške lestvice. Stvar združenih nemških ljudskih strank v državnem zboru bode, da skrbe za neokrajšane pravice nemških uradnikov. Češki uradniki so izpodrinili nemške uradnike le, ker znajo češko in nemško. Če znajo nemški uradniki oba jezika, so tudi med nami nepotrebni češki uradniki, ki tudi ne bodo več odvezali mest Nemcem pri osrednjih uradih. Zato, Nemci učite se češki!

Proti kmetškemu poslancu.

Izvolitev poslanca kmetške stranke Andreja Achima ni hotela zbornica potrditi, zato je vložil poslanec Achim peticijo na kraljevo kurijo, kot odločujočo instanco. Ali kurija je razveljavila mandat tega kmetškega poslanca zaradi nekega razredni boj oznanjujočega članka, izišlega v nekem kmetškem listu in je odvzela Achimu pravico, kandidirati tekom enega leta. Pa to še ni dovolj: Achim mora nositi tudi vse stroške teh obravnav in plačati skorej 10.000 kron. Vse to seveda ni nič drugega, nego maščevanje nad kmetom, ki se je drznil, postaviti se po robu vsegamogočni grofovski stranki madžarske koalicije. Kasirati mandat na Ogrskem, kjer se gode največja sleparstva, podkupovanja in nasilstva pri volitvah od strani vlade, vsled tega, ker je izšel v nekem kmetškem listu, ki je priporočal tega poslanca, tudi članek, ki kliče v boj proti bogatim kapitalističnim izkoriščevalcem, je navadno lopovstvo najnižje vrste. V deželi, kjer pošlje vlada na volišče žandarme, da prisilijo z nasajenimi bajoneti kmete voliti tako, kakor ona hoče! Da se je nagatilo kmetškemu poslancu še visoke stroške, je jasno, da se ga hoče zdaj še gospodarski ubiti.

Volitve na Norveškem.

Volitve v norveški državni zbor so zdaj končane s sledečim izidom: 67 poslancev imajo liberalci, od teh jih je 37 vladnega mišljenja, 44 poslancev šteje vladna stranka in socialisti so prodrli z 11 poslanci. Vladna stranka bi imela tako v bodočem zasedanju 81 poslancev zase; vendar zatrjujejo, da položaj še ni prav jasen, ker se v liberalni stranki nekaj kuha. Zahtevajo namreč vse ministre iz svoje srede.

Štajersko.

Ustanovno zborovanje slovenske neodvisne napredne stranke za Štajersko se vrši dne 30. septembra 1906 v mali dvorani Narodnega doma v Celju ob 1. uri popoldne.

Profesor Frischauf. Kakor se čuje, nameravajo graškega vseučilišnega prof. Frischaufa vpokojiti. Torej še ena krivica več. Ti ljuba Avstrija!

V zadevi Benj. Kuneja. Celjska Vahtarica se poslužuje v boju proti svojim narodnim nasprotnikom vseh mogočih in nemogočih sredstev. Tako je očitala brežiškemu posojilniškemu tajniku Benjaminu Kuneju, da je kot oskrbnik neke graščine na Hrvaškem goljufal. G. Kunej je vložil proti listu tožbo, in sedaj je list preklical svojo trditev, predno je prišlo do razprave, ter dal s tem gospodu Kuneju javno zadoščenje. Kdor bi iz tega sklepal, da se vrne Vahtarica vsaj zdaj na polje dostojne polemike, se prokleta moti!

Konjiški odvetnik dr. Mihael Lederer je umrl. Kdor je čital poročilo o njegovem delovanju v nemških časnikih, je moral sklepati, da je imenovanec bil „zagrizen“ nasprotnik Slovencev. To ne. On je opravljal razne častne službe, n. pr. kot župan, okrajni odbornik itd.; bil je značaja mirnega in si je po zmožnosti prizadeval ublaževati narodna nasprotstva. Nemško-liberalni listi mu torej delajo krivico, ako ga popisujejo kakor takšnega, da ga bralec slovenski nehote vidi drugačnega.

Umrli je v Rogatecu Jurij Virant, notarski kandidat star šele 41 let po kratki pa mučni bolezni. Prej je bil odvetniški kandidat in je kot tak služboval dalj časa v Celju, v Ljubljani in v Kamniku. N. v m. p.!

Oko mu izbil. Predpreteklo nedeljo zvečer sta v celjskem mestnem parku nahrulila dva nemška barabiča nekega vojaka in njegovo spremljevalko. Ker ju je vojak primerno zavrnil, je to enega izmed njih tako razkačilo, da je z vso silo sunil vojaka z dežnikom v obraz. Zadel ga je ravno v oko. Silni sunek je bil toliko močan, da je vojaku predril konec dežnika očesno votlino, mu oko iztaknil in prišel do možgan. Potem se je pa še dežnik odlomil in leseni konec istega do platna ostal v očesni votlini. Šele drugi dan so zdravniki sicer mogli vojaku ta les iz glave odstraniti, vendar so izrekli mnenje, da bo vsled hudih bolečin najbrže v par dneh umrl. Zločince, eden pivovarski delavec, drugi ključavničarski pomočnik, sta že pri okrožnem sodišču v zaporu. Pravi storilec je ključavničarski pomočnik.

Legar v Št. Ilju v Sl. Goricah. Že dalj časa razsaja v naši župniji legar. Začel se je pri železniških delavcih, ki so se napili pokvarjene vode. Med odraslimi ni zahteval nobene žrtve in mislili smo že, da ga je konec. Kar naenkrat se pa prikaže z večjo močjo med mladino. In že je padla prva njegova žrtev neka komaj 13 let stara deklica.

Velik požar. V sredo 12. sept. je začelo goreti v precej veliki vasi Laše nad postajo Mestinje. V četrte ure je stalo že sedem poslopij v ognju. Prva se je pripeljala gasit šmarska požarna bramba.

Vremenska nezgoda. V nedeljo 9. sept. popoldan je po dolgi vročini prihrul hud vihar nad našo okolico. Po Škofiji in sosednjih vaseh je toča tako pobila, da ne bo nobene trgatve. Odpadle, komaj nekoliko zmehčane grozde te dni pobirajo, da še vsaj nekaj rešijo.

Za pogorelece v Radomirju nabirajo že darove. Vse pošiljatve prejema in izkazuje uredništvo Domovine v Celju. Veselico v prid pogorelcem je napravil minulo nedeljo Savinski Sokol. Naj bi posnemala ta vzgled tudi druga društva!

Demon alkohol. V Črešnjevcu pri Slov. Bistrici se je obesil neki 42letni železniški delavec. Nesrečnež je bil velik pijanec in je vedno grozil, da se obesi. Slednjič je svoj čin v zopetni vinjenosti res izvršil.

Primorsko.

Iz Gorice smo prejeli sledeče pismo: Gospod urednik! V članku „Kam jadramo in kedaj bo konec“ v številu 48 „Našega lista“ ste pozabili omeniti sledeče: Ne vem več leta, moglo je biti okoli 1895, ko se je začelo ustanavljati v Ljubljani novo društvo z imenom „Naša straža“ z nalogo, po mogočnosti paralizirati agresivno delovanje nemške Südmarke. Misel pa se je bila sprožila menda slučajno od strani, ki je bila, ne vem koliko — v dotiki s klerikalno stranko. To je dalo povod Sl. Narodu, da je to društvo na vse pretege diskreditiral ter svaril svoje bralce, naj mu nikakor ne pristopijo. Dosegel je s tem, da se društvo res ni ustanovilo. Koliko dobrega bi bilo tako društvo do danes že storilo, koliko izgub nam že odvrnilo! Ali ni bila tu strankarska strast pogubonosna, in popolnoma na nepravem mestu? Strast, ki udarja človeka s slepoto, pač ni vredna omikanega človeka. Z odličnim itd. (K temu bi pripomnili, da je Naša Straža res nekaj časa poslovala v bivšem Katoliškem Domu, a kolikor nam je znano, popolnoma brez vsakega uspeha.)

Demonstracije v Trstu se vedno ponavljajo. Policija je že mnogo oseb prišla in jih spustila šele tedaj, ko je dognala njih nacionale. Italijanski dijaki so trdno prepričani, da izvojujejo laško univerzo v Trst. Z demonstracijami hočejo obrniti na-se pozornost.

Blažena Gorica. Pri novem električnem tramvaju, ki bo vezal oba kolodvora, bo vse laško. Vsi napisi, vse tiskovine, službeni jezik, vse ima biti laško. Glede na to opozarjamo, da celo v Ljubljani se radi prometa rabi tudi drugi jezik — pri nas pa naj se prezre jezik večine v deželi! Tako preziranje ogromne večine prebivalstva v deželi ni drugega nego navaden škandal. Obetajo se s slovenske strani protestni shodi, vendar ni preveč upanja, da prodero s svojo zahtevo. Smo namreč premalo pogumni.

Poštni avtomobili. Goriška trgovska in obrtna zbornica se je obrnila do poštnega ravnateljstva s prošnjo, da se uvede v naši deželi poštna služba z avtomobilom.

Kranjsko.

Slava deželnemu odboru!

V Ljubljani izhajajoči tednik Rdeči Prapor, glasilo jugoslovanske socialne demokracije piše o delovanju kranjskega dež. odbora tako:

O kranjskih deželnih zavodih nam dohaja toliko pritožb, da se mora človek nehote spomniti pregovora: Kjer je mnogo dima, mora biti tudi plamen. Vsekakor je videti, da vladajo v vseh teh zavodih razmere, ki so naravnost nedopustne, pa energično zahtevajo, da bi posvetil deželni odbor vmes in radikalno napravil red.

„Naš List“ je pisal o razmerah v deželni blaznici na Studencu reči, ki jih človek nikakor ne bi verjel, a vodstvo zavoda in deželni odbor ni poslal listu popravka, ni ničesar ovrgel, ničesar pojasnil, tako da mora končno vsakdo verjeti v popolno resničnost tistih poročil. (Op. ured.: Pozivljali smo, naj nas tožijo, pa tudi nič odziva!)

Pred nami leži kopa dopisov o razmerah v prisilni delavnici, o deželni bolnišnici itd. in vsaj podvojiti bi morali list, ako bi hoteli objavljati pritožbe vseh, ki iščejo pomoči v javnosti.

Iz nemogočega pač ne moremo storiti mogoče, ali z ozirom na to, da je tukaj res prizadet interes javnosti, bomo priobčili izmed pritožb po vrsti, kolikor nam bode mogoče. Seveda nam niso na razpolaganje sredstva, da bi mogli točno kontrolirati vsako stvar; toda vse kaže, da so razmere v marsikaterem oziru res vnebovpijoče in kar ni nam mogoče, je mogoče poklicani inštanci, deželnemu odboru, ki — če so pritožbe količkaj resnične — ni izpolnjeval svoje naloge. Povdarjamo pa, da je njegova dolžnost, podati jasno sliko o razmerah v deželnih zavodih. S suverenim preziranjem časnih

karskih objav ne spravi kričečih nerodnosti sveta in tudi ne pomiri javnosti, ki ima pravico vedeti, kako je v tistih zavodih, za katere ima skrbeti.

Za danes torej nekaj o prisilni delavnici, in sicer najprvo o razmerah paznikov. Po poročilih, ki jih dobivamo, se mora misliti, da nima ravnateljstvo o socialnih nalogah našega časa niti najmanjšega pojma, kajti kdor količkaj živi v dvajsetem stoletju, ne bi mogel na noben način dopuščati takih kričečih razmer. Vrhutega pa je videti prav tako, kakor bi bil v prisilni delavnici doma neženiran protekcijski zistem. Poroča se nam, da imajo pazniki redno po 15 ur službe na dan. Ali je tam več redne, ali več izvenredne službe, tega pač ne vemo. Vsekakor je že petnajsturna služba nečloveška; in v tej zadevi mora biti vsekakor deželni odbor odgovoren, kajti da bi se godilo kaj takega brez njegovega znanja, je vendar nemogoče. Ali strmeti moramo, ko se nam pravi, da mora službovati paznik pogostoma nepretrgano po 72 do 86 ur in da ima komaj v nedeljo nekoliko ur prostosti.

Da v takih okoliščinah paznik nima niti časa, da bi se pošteno najedel, pač verjamemo. Morda računa ravnateljstvo s tem, da si pri svojem bornem zaslužku itak ne morejo privoščiti bogatih pojedin? Ali pazniki menda niso za kazen v prisilnih delavnicah? Tako pa se ne godi vsem; za posameznike so izjeme. Nekateri nimajo nočne službe, n.pr. tisti, ki vozi ravnatelja in njegove otroke s kočijo.

Dopust je za večino paznikov beseda, ki jo morajo izbrisati iz svojega slovarja; zatrjuje se nam, da ne morejo dobiti niti tedaj par dni dopusta, ako se primeri v družini bolezen ali podobna naloga. Službe ravnatelja se gotovo ne more primerjati s pazniško službo. In ravnatelj čuti potrebo, da gre vsako leto po 4 do 6 tednov na dopust. Tega mu seveda ne zamerimo. Naše načelo je, da naj ima vsakdo za svoje delo primerno plačilo in potrebni počitek. Toda če mora on po neprimerno lažji službi počivati, bi moral pač razumeti, da potrebujejo trpinčeni pazniki še bolj krvavo nekoliko odmora. Pa tudi gospodarstvo ni videti zelo racionalno. V prejšnjih letih, ko se je začelo delati s prisiljenci po stavbah in drugod, se je odpiralo ob 5. uri zjutraj; odkar začenja delo ob 7. uri zjutraj, bi bilo misliti, da bi se tudi odpiranje preložilo na poznejšo uro. Toda to je ostalo neizpremenjeno, ob 5. uri zjutraj. Zavod ima vsled tega le škodo pri razsvetljavi itd.; prisiljenci bi tudi rajši ostali dlje časa v spalnicah, kjer bi se jih lahko pustilo do pol 7. ure in paznikom, ki so že do skrajnosti izmučeni, bi bilo to tudi koristno. Zakaj se ne ravna tako, tega nam ni znal nihče povedati? Ali je cilj te modrosti tudi ta, da se trpinči paznike brez potrebe? Da pazniška služba ni igrača, si lahko človek odšteje na prstih.

Ako bi hotela prisilna delavnica doseči pravi namen, t. j. napraviti iz svojih neprosto-voljnih gojencev koristne ude človeške družbe, bi morali imeti tudi pazniki, ki so z njimi največ v dotiki, priložnost, da vzgojevalno vplivajo nanje. Saj je večino pomanjkanje vzgoje pripeljalo na slabo pot. Kako pa naj izvršuje nalogo človek, ki je od pol 5. ure zjutraj do pol 8. zvečer v težki službi, katero mora opravljati še ponoči, tako da je navadno bolj mrtev, nego živ?

Tako gospodarstvo je na vsak način nedopustno in od deželnega odbora se po vsej pravici lahko zahteva, da sanira te razmere. Ako bi bilo tako v kakšnem privatnem zavodu, bi se lahko reklo, da je škandalozno. Kako naj se pravi, če je tako v deželnem zavodu?

Še enkrat Ilirsko Bistriška čitalnica. Z Notranjskega se nam piše: „Edinost“ od 28. avg. poroča: „Kranjska strela. Nekemu iz Podgrada (v Istri) odhajajočemu uradniku italijanske narodnosti so priredili tamošnji uradniki in sluge odhodnico. Dasi so bili v družbi Slovenci in Italijani, govorilo in pelo se je samo slovensko, kar je v slovenskem kraju popolnoma pravilno. A glej! — Iz Ilirske Bistrice je priletela kranjska strela: nemški pozdrav! Podpisani so bili: sodnik, notar in bivši davkar

— vsi pristni Germani. So pač — Kranjci, ki menijo, da je tako — nobel.“ Zanimalo me je zvedeti, je li to resnica. In zvedel sem, da je in da ni. Brzjavko je odposlal notar Žnidarič, prijatelj in boter dotičnega uradnika, odločnega nasprotnika Slovencev in Hrvatov. In podpisal je, ne da bi bila onadva vedela, tudi sodnika Bežeka in umir. davkarja Martinčiča, ki pa sta rajši pretrpela ta odij, nego da bi se bila s pojasnilom zamerila notarju. Na ta dogodek se spominjam danes, ko čitam v „Našem Listu“ od 18. septembra t. l. članek; „Ilirsko-Bistriška čitalnica“. Ta potrjuje, da je res notar Žnidarič oni zlosel,¹ ki je prišel v Bistrico kalit bistro vodo. Ne bi li Bistričani z njim enkrat za vselej temeljito pomeli? Potrebno bi bilo, da bi sploh bolje varovali svoj narodni ponos in da tudi ne bi več trpeli, da bi bila pri kaki eminentno narodni slavnosti načelnica damskega odbora — pristna nemčurka. Zakaj imeti obzira na c. kr. notarja, ki vlaga za slovenske stranke pri slovenskem sodišču nemške predloge? Še nekaj. Zavedna Notranjska bi se sploh morala zdramiti iz nezdravega dremanja in n. pr. ne dovoliti, da c. kr. okr. sodišče v Postojni slovenske listine legalizuje — nemški. To je vendar škandal!

J.

Osebnosti. Prestavljen je okrajni živinozdravnik Alojzij König iz Kočevja k dež. vladi v Ljubljani. Na njegovo mesto je prišel Jožef Kutschera.

Ponarejeni bankovci. Zaradi izdajanja ponarejenih 20kronskih bankovcev je bil v Škocijanu aretiran posestnik Martin Grm iz Dobrave, občina Dobrnice. Pri njem so našli 38 ponarejenih bankovcev, katere je dobil lani od ponarejalcev denarja iz Amerike.

Boj za volilno reformo za ljubljanske občinske volitve se je že pričel. Seveda ni nobenega nazaj več, ampak samo naprej.

¹ Gospod notar piše priimke, ki se tako glasijo: Slosu.

Raznoterosti.

Velike nesreče na železnicah. Komaj se je zgodila ona nesreča ob Vrbskem jezeru na Koroškem, kjer sta zadela dva brzovlaka drug ob drugega, da je bilo pri tem dvoje oseb ubitih in več opasno ranjenih, že se nam javlja o dveh drugih groznih nesrečah: v Severni Ameriki se je podrl dolg železniški most v istem trenutku, ko se je peljal čezenj ekspresni vlak. Vlak je padel globoko doli v deročo vodo, ki je valila vozove dolgo časa seboj. Koliko je mrtvih še ni znano, poročila, došla danes na četrtek zvečer, govore o nad 20 ubitih. Prav tako hudo nesrečo poročajo iz Londona: škotski ekspresni vlak je skočil s tira in se je zvalil v prepad. Spodaj so pričeli vozovi goreti. Število mrtvih tudi tu še ni znano, do sedaj so jih potegnili sedem izpod razvalin.

Več tisoč mrtvih. V Hongonku ob izlivu kitajskega veletoka Kanton je razsajal zadnje dni strahovit vihar, kakršne imenujemo tajfune. Nenadoma je nastal tak silovit vrtimec, da je razbil in potopil nad petdeset trgovskih ladij in več bojnih ladij. Kitajcev je bilo ubitih pri tem več tisočev. — Tajfuni se pojavijo redno od 1. avgusta do novembra. Vremenska opazovalnica javlja njega približanje s posebnimi signali, da se spravijo ljudje v varnost in da odpeljejo kitajski ribiči svoje ladjice in džunke v posebno nalašč v ta namen prirejeno lukko. To pot pa je prišel tajfun tako nepričakovano, da ni mogla dati opazovalnica nobenega signala. Tudi po mestu izgleda vse kakor po bombardiranju.

Ljudje hujski kot zverine. Ko se je pri potresu v Valparaisu zrušila hiša bogatega Monteja, padla je na cesto njegova žena ter obležala nezavestna. Tolpa razbojnikov, ki so povsod prežali na plen, planejo na nesrečno ženo ter ji porežejo ušesa in prste, da se polaste njenih uhanov in prstanov. Usmiljeni ljudje so prinesli umirajočo ženo na ladjo v pristanišču.